

TẬP THƠ ĐẦU

PREMIÈRES POÉSIES (1934)

của NGUYỄN VỸ

LỜI DẪN – Nhân dịp Hội VHNT tỉnh Quảng Ngãi chuẩn bị một hội thảo về thân thể và sự nghiệp của nhà báo, nhà văn NGUYỄN VỸ (1912-1971), tôi tìm lại cuốn sách đầu tay của ông, – tập PREMIÈRES POÉSIES, TẬP THƠ ĐẦU do tác giả tự xuất bản, in tại nhà in Tân Dân, Hà Nội, 1934.

Khi nhờ một vài đồng nghiệp cho thông tin về việc tác phẩm này được đề cập ra sao trong phê bình nghiên cứu văn học ở miền Nam thời kỳ 1954-1975, tôi được cung cấp thông tin dè dặt rằng chừng như hồi đó ít ai nhắc tới cuốn sách này, kể cả tác giả, rằng dường như cuốn sách ấy hồi in ra đã không phát hành ở miền Nam (?!).

Tôi đã tự tay đánh máy lại tập thơ, rồi gửi nhờ nhà nghiên cứu giáo dục Phạm Toàn dịch giúp phần thơ chữ Pháp trong tập thơ này của Nguyễn Vỹ.

Đây là một trong những tập thơ mới được in sách tương đối sớm, ngay thời đầu của Phong trào Thơ Mới tiếng Việt (1932-45).

Xin giới thiệu lại với bạn đọc, bạn nghiên cứu.

20/10/2017

LẠI NGUYỄN ÂN

TẬP THƠ ĐẦU

PREMIÈRES POÉSIES

NGUYỄN VỸ

Ngày 6 tháng 6 năm Giáp Tuất

(17 Juillet 1934)

À tous ceux qui me connaissent et qui m'aiment.

Xin tặng những ai biết ta và yêu mến ta.

N.V.

*Larmes au yeux, le porte-plume à la main,
Lecteurs, voici un poète inconnu, qui se présente à vous.
Si vous ne l'accueillez pas, ne le méprisez point.*

*Nước mắt đầm đìa, tay cầm cây bút
Thư bạn đọc, đây là một nhà thơ vô danh trình diện cùng bạn
Nếu không được đón chờ, xin các bạn đừng khinh bỉ hẳn*

POÉSIES FRANÇAISES / Thơ bằng tiếng Pháp [Phạm Toàn dịch]

I. Nuits d'insomnie IV / Những đêm mất ngủ IV

II. Nuits d'insomnie VI / Những đêm mất ngủ VI

III. Débris d'aile ... debris d'Elle / Những mảnh vụn cánh bay
... những mảnh vụn của Nàng

IV. Décembre / Tháng chạp

V. Tritesse sans cause / Buồn không duyên cớ

VI. Thu-Tâm/ Thu-Tâm

VII. Pluie / Mưa

VIII. Tu ne comprends pourquoi... ? / Em không hiểu sao ư...?

<p>Nuits d'insomnie IV Au dedans de ce front détaché des cieux, C'est un pays de brousse, inconnu de la terre: Un nuage a voilé ce coin silencieux Que depuis dix années habite un solitaire.</p> <p>.....</p> <p>Ce maquis de verdure étrangement sauvage Où s'érige soudain un temple ou un tour, Ont des sources d'eau claire et de brumeux rivages Que frôlent chaque soir les ailes d'un vautour. L'oiseau mytérieux, rebelle au bas vallons, Se plait à rechercher d'autres sphères sublimes,</p>	<p>Những đêm mất ngủ IV Bên trong cái trán tách khỏi bầu trời, Đó là một xứ sở rừng hoang cả trái đất chẳng ai biết đến: Một đám mây đã che góc im lặng ấy Nơi đã mười năm có một chàng cô đơn.</p> <p>.....</p> <p>Chốn rừng xanh hoang dã đến lạ lùng ấy Chợt dựng lên một ngôi đền hoặc một lầu cao, Có nước suối trong veo và những dòng chảy mù sương Nơi chiều chiều những sải cánh kèn kèn khẽ chạm. Loài chim bí ẩn phản loạn quen sống nơi thung lũng thấp Thích kiếm tìm những miền khác tuyệt vời cao sang</p>
--	--

<p>A boire les soleils, les étoiles, les rayons, A couvrir les petits au creux de hautes cimes. Du Ciel trop étroit, il découvre la voûte, Pointe vers d' autres airs aux horizons sans fin; Mais, parfois, tremblant, il s'enferme dans le doute De sa propre envergure et de son grand destin; Alors, muet, au bord des rivages brumeux, Il becquette des grains de la bonne patience, Promène son regard tout autour des cieux, Et l' arrête soudain pour crier à d' offense.</p>	<p>Để uống mặt trời, tinh tú cùng bao tia sáng Để ấp ủ lứa chim non giữa những chóp núi cao Từ Trời cao quá chật chội, chim tìm ra vòm rộng, Chim phóng sang những miền khí trời khác không thấy chân trời; Nhưng đôi khi run rẩy chim co mình trong nghi ngại chính tầm vóc của mình và số phận mình bao la; Khi đó chim lặng câm đi tới những dòng chảy mù sương Lặng lẽ mổ những hạt của lòng kiên trì nhẫn nại, Chim đưa mắt nhìn quanh bao la trời đất Rồi chợt ngừng để cất tiếng giận hờn</p>
<p>..... Dans l' épaisse forêt, de filaos murmurent, Elevent jusqu'aux nues leur feuillage frileux. Ils chantent les chansons et les plaintes obscures Que le disent les Morts sous les tombeaux vieux.</p>	<p>..... Trong rừng rậm những cây dương liễu thì thầm, Dâng cao tận mây trời đám lá xanh run rét. Dương liễu cất tiếng hát và cất lời than van huyền bí Mà những kẻ Chết rồi đang nói dưới những nấm mộ già.</p>
<p>..... Sourdement, par de nuits, quand roule l' univers, Sourdement, ont poussé les futaies et les ronces. Sur des troncs abattus par les rudes hivers D' autres nouveaux espoirs pour autres temps s' annoncent.</p>	<p>..... Âm ỉ nhiều đêm, khi vũ trụ lăn tròn, Âm ỉ, Rừng cây mọc dậy. Trên những thân cây bị những ngày đông giá đốn hạ Bỗng lại thắp lên những niềm hy vọng mới cho những thời xa khác.</p>
<p>..... Souvent, dans un abîme, une planète tombe: Toute l' âme pleure. C' est une pitié ! Et le rêveur entend du fond noir de la tombe</p>	<p>..... Đôi khi một hành tinh rơi xuống một vực sâu: Cả tâm hồn khóc. Ôi thảm thương! Và kẻ mộng mơ nghe cất lên từ đáy sâu đen ngòm năm mờ</p>

<p>La voix d' un désespoir vers le destin crier. Un ange passé. Un bruit. Un souffle. Un appel doux Et clair, mystérieux, vibrant telle une lyre, Laisse voler ce brume: "Ame, consolez- vous, Un géant naîtra de cette grande martyre!"</p> <p>.....</p> <p>Parfois, un bruit tremblant, un spasme, un sourd tonnerre, Roule par les parois du ciel très clément. Puis, soudain, surgissant des rides de la terre, Un énorme château s' érige au firmament.</p> <p>.....</p> <p>Mais par de tristes soirs, quand l' âme s' assombrit, Que le vide se fait plus immense autour d' elle, Le vautour affolé jette un lugubre cri Et s' envolé aux hauteurs, brusquement, d' un coup d' aile. Alors, tel le sacré Foudji Yama qui tremble, La cité du rêveur se secoue fortement; Et quelque grand rocher, ou un autel, un temple, Se brise en deux et croule avec un grincement. Le rêveur solitaire au regard sepulchral Promène ses pas lents à travers ces décombres, Relevant les éclats des vases de cristal Qu' il baise chèrement puis les enfouit d' ombres.</p> <p>.....</p>	<p>Tiếng kêu một niềm tuyệt vọng gửi đến Mệnh Trời. Một thiên thần ngang qua. Một tiếng động. Một hơi thở. Một tiếng gọi dịu êm Và trong trẻo, bí ẩn, rung lên như một cây đàn thần, Hãy để sương mù đó bay đi: "Tâm hồn ơi hãy ấm lòng, Có một kẻ khổng lồ sẽ sinh ra từ nàng tội đồ to lớn ấy!"</p> <p>.....</p> <p>Đôi khi, một tiếng động run rẩy, một co giật, một tiếng sấm đùng đục Rền vang trên thành trời cao hết sức nhân từ. Rồi chợt chồi lên từ những vết nứt trái đất, Một lâu đài khổng lồ mọc lên nơi chân trời.</p> <p>.....</p> <p>Nhưng vào những chiều buồn khi tâm hồn thấy âu sầu, Thấy trống không càng mệnh mang quanh nàng, Con diều hâu hoảng sợ cất tiếng kêu chết chóc và rồi chợt vỗ cánh bốc bay cao. Thế là, tựa như núi Phú Sĩ đang run rẩy, Cả thành bang của kẻ mộng mơ bồng mạnh mẽ lắc rung; Và một tảng đá lớn, hoặc một ban thờ, một ngôi đền Bồng vỡ vụn và lăn xuôi ken két. Kẻ mộng mơ đơn côi với ánh mắt như năm mồi Thong thả dạo bước qua những tàn tàn đổ vỡ Và nhặt lên những mảnh bình pha lê Rồi thắm thiết đặt môi hôn rồi chôn vùi chúng vào bóng tối,</p> <p>.....</p>
---	---

<p>Il vient, larme au yeux, le pauvre solitaire, Contempler ce tableau sous un soleil mourant, Pleurer un Idéal qui est mort sur la terre, Ou un rêveur blessé qui s'envole en pleurant...</p>	<p>Mắt đầm lệ, chàng cô đơn đáng thương Tới nhìn cảnh đó vào một buổi chiều đang tắt, Khóc thương cho một Lý tưởng đã chết trên trái đất này Hoặc một kẻ mộng mơ đầy người thương tích đang vừa khóc vừa bốc bay lên trời cao.</p>
--	--

<p>VI Déjà chantent les coqs? Dans ton silence obscure, O Nuit, j' ai tant veillé ? Tu me parais si brève ! Chasse-moi, de mon front, cette horde de rêves, Et laisse-moi, dormir avant que ne se lève Le soleil dans l' azur.</p> <p>Je n'ai point de fouet pour chasser ces brebis, Ces colombes, ces Juifs qui garnissent mon temple. Je disperse en vain cette foule qui s' assemble. Rêver, songes, pensers, que vous volez ensemble Mon sommeil, c' est bien pis !</p> <p>Mon âme est oppressée. Muse, desends vers moi ! Suis-je cette chose qu' on appelle poète ? Au coin du firmament, une beauté reflète: Est-ce toi que je vois, Divinité distraite, Par un trou de mon toit?</p>	<p>VI Gà gáy sáng rồi sao? Hỡi đêm đen, trong chốn lặng câm tăm tối của người, phải chăng ta đã thao thức quá nhiều? Ôi đêm sao mà quá ngắn! Hãy đuổi khỏi vầng trán của ta cái bầy lũ giấc mơ kia, Và để ta ngủ trước khi chưa mọc vầng mặt trời trên cao xanh.</p> <p>Ta chẳng có cây roi để xua đi những con chiên ấy (và) những con bồ câu, những người Do Thái đang ở chật ngôi đền nhà ta. Ta xua đuổi vô vọng cái đám đông đang tụ hội lại. Mơ màng, mộng mị, nghĩ suy, hãy cùng bay đi hết Giấc ngủ của ta, thật tồi tệ!</p> <p>Tâm hồn ta bị bóp nghẹt. Hỡi Nàng Thơ, hãy xuống cùng ta! Phải chăng ta là cái thứ có tên gọi nhà thơ? Ở một góc chân trời chợt thấy ánh lên một Vẻ đẹp: Có phải Nàng là vị Thiên thần lơ đãng Ta nhìn thấy qua lỗ thủng mái nhà?</p>
--	--

<p>Oh non! Efface-toi, inutile Vision ! Poète, je le suis, mais tu n' es pas la Muse. Je hais ton amitié, ton nom, dont on abuse Pour se glorifier. Non! Tu n' es qu' une instruse Qui n' as que l' ambition !</p>	<p>Không! Hãy biến đi, Hiện Hình vô dụng! Ta là nhà thơ nhưng người không phải Nàng Thơ. Ta ghét bỏ tình bạn cùng tên tuổi người, mà người đời lạm dụng Để đánh bóng mình. Không, người chỉ đột nhập mà không được mời Người chỉ có tham vọng mà thôi!</p>
<p>Trompeuse Beauté ! Comme celles d' ici-bas, Parfaites, elles sont plus perfides, plus vaines. On flatte la richesse et la gloire certaines, Mais le pauvre génie qui gémit dans les peines, On ne reconnaît pas.</p>	<p>Vẻ đẹp lọc lừa! Như vô vàn cái đẹp chốn đây Càng tuyệt trần, càng nham hiểm, càng vô cùng vô dụng. Thiên hạ tung hô sự giàu sang và vinh quang đầu đó, Nhưng bậc thiên tài tội nghiệp đang rên rỉ trong nhọc nhằn Nào ai nhận thấy.</p>
<p>Le génie est en nous. Toi, fille de notre Art, Tu te prostitues. Je plains les âmes mourantes, Faibles, abandonnées, mornes, désespérantes, Que tu avais bercées, ô l' infidèle amante, Dans ton vaste lupanar !</p>	<p>Thiên tài là ở trong chúng ta. Người, con điểm của Nghệ thuật chúng ta, Người tự bán thân. Ta cảm thương những linh hồn đang chết, (Những linh hồn) Yếu đuối, bị bỏ rơi, khô cằn, tuyệt vọng Đã từng được người, hồi kẻ tình nhân vô chung vô thủy ôm ấp trong ngôi nhà thổ mệnh mông!</p>
<p>Pour un rien de renom, tu offres tes baisers, Mais un pauvre Musset, un vieux Lamartine, Lorsque leur traître destin contre eux se mutine, Tu les laisses souffrir dans une affreuse ruine D' amours inapaisés.</p>	<p>Cho một kẻ nổi danh tồi tàn, người hôn hôn hít hít, Nhưng một Musset tội nghiệp, một Lamartine già nua, Vào lúc số phận lọc lừa nổi lên chống lại họ, Người mặc xác họ đau khổ trong cảnh hoang tàn xấu xí Của những mối tình không thỏa.</p>
<p>Le génie est en nous. Il est un de nos</p>	<p>Thiên tài là ở trong chúng ta. Đó là</p>

<p>sens. Nous l' avons reçu dans le sein de nos mères. Quand s' allument nos fronts de gloires premières, Ou quand nous sommes pris dans de noires misères, Il exalte nos chants.</p> <p>Nous le tuerions, hélas ! bien volontiers, Dédaigneuse et impie, la foule nous méprise. Mais il nous est trop cher. Et quand le soir, la brise Se lève sur les eaux, dans nos cœurs, il se grise Et se lève en entier !</p> <p><i>D' autres "Nuits d' inomnies" praraîtront dans "Etres et Choses d' Annam"</i></p>	<p>một trong những giác quan của ta. Chúng ta nhận được thiên tài từ dòng sữa mẹ. Khi những vinh hoa đầu tiên làm rạng rỡ vầng trán chúng ta, Hoặc khi chúng ta bị trói vào trong những khốn cùng đen tối, Thiên tài đến và tán dương những lời ca chúng ta cất tiếng.</p> <p>Nhưng thương ôi, chúng ta đồng lòng giết chết thiên tài ấy, Đám đông đứng dung và vô ân khinh bỉ chúng ta. Nhưng với chúng ta thiên tài có giá trị thật cao, Và khi chiều buông, làn gió nhẹ nhẹ lướt trên mặt nước, trong lòng chúng ta, thiên tài ngất ngây say Đứng vùng thẳng dậy!</p> <p><i>Còn những "Đêm mất ngủ" khác nữa sẽ ra mắt trong "Etres et Choses d' Annam" (Cánh và người xứ Nam)</i></p>
--	--

<p>Débris d' aile ... debris d' Elle</p> <p>Morte, la colombe qui chantait nos amours, Au printemps de nos jours ! Et quand je vins revoir sa branche habituelle, C' étaient des débris d' aile...</p> <p>Ainsi, meurt l' Adorée sous un ciel lointain. Le perfide destin ! Quand j' ouvre le pli noir, couleur de Sa</p>	<p>Những mảnh vụn cánh chim ... những mảnh vụn của Nàng</p> <p>Đã chết rồi, con bồ câu vẫn ngời ca mỗi tình chúng ta Vào mùa xuân những ngày chúng ta đã sống! Và khi anh trở lại thăm cành cây quen thuộc, Thì chỉ còn những mảnh cánh chim...</p> <p>Và cũng chết rồi, Nàng mà anh tôn thờ, ở một nơi xa xôi vụn dậm Số phận ác độc! Khi mở bì phong thư màu đen như</p>
---	--

<p>prunelle, Ce sont des débris d' Elle ...</p> <p>Mais tu mourus heureuse, adorable colombe, Après de ton chéri ; Il ne m' est point donné de pleurer sur Sa tombe, A moi, l' oiseau proscrit !</p> <p>Las ! Sais-tu seulement qu' un triste soir d' été, Un vent a emporté, Avec le dernier chant de ton ami fidele, Tes derniers débris d' aile ?</p> <p>Ainsi, ô belle ⁽¹⁾ oiseau ! Je murmure à mon tour Mon dernier chant d' amour ! Car, rien ne restera, quand tout meurt avec Elle, Même les débris d' Elle !</p> <p>Fragiles souvenirs, – chignon, mouchoir, image, Rose et baisers flétris, D' un temple foudroyé par un stupide orage Où deux cœurs ont péri !</p> <p>(1) Laissez "belle" pour l' amour de l' auteur</p> <p style="text-align: center;">Décembre</p> <p>Depuis hier, inquiet, triste et seul dans ma chambre, Je n' entends pas un chant de mes divines oiseaux.</p> <p>La bise qui prévient le retour de</p>	<p>màu mắt Em, Chỉ còn những mảnh vụn của Nàng.</p> <p>Nhưng hỡi bồ câu yêu dấu, chim đã chết sung sướng, Bên cạnh bạn đời yêu thương; Còn ta, đâu ta được khóc bên nấm mồ Nàng, Con chim biệt xứ!</p> <p>Mỏi mệt! Bồ câu ơi, biết chẳng một chiều mùa hè buồn bã, Một ngọn gió đã cuốn đi Những mảnh cánh cuối cùng của em Cùng với tiếng hót cuối cùng của bạn đời em chung thủy?</p> <p>Vậy thôi, hỡi con chim đẹp! Đến lượt ta, xin cho ta Cất lần cuối tiếng hát ca ngợi cuộc tình! Vì sẽ còn gì nữa đâu khi Tất cả đều ra đi cùng Nàng, Kể cả những mảnh vụn của Nàng!</p> <p>Mấy kỷ vật mong manh – lọn tóc, khăn tay, ảnh hình, Bông hồng và những nụ hôn ứa héo Của một ngôi đền bị giông tố vùi dập nát tan Nơi hai trái tim đều cùng chết!</p> <p>(Tác giả chú thích cách dùng chữ belle không được hay lắm, nhưng hợp tình cảm tác giả)</p> <p style="text-align: center;">Tháng chạp</p> <p>Từ hôm qua, thấy âu lo, buồn bã, chỉ một mình trong phòng, Chẳng còn nghe được một tiếng ca nào từ bầy chim thiêng liêng.</p> <p>Gió bắc báo hiệu tháng chạp về</p>
---	--

<p>Décembre Les a chassés, impie ! de leurs joyeux rameaux.</p> <p>Déjà, le crachin choit, chargé de pointes d'ambre; L'hiver vient grelotter auprès de mes rideaux.</p> <p>Ainsi, déjà mon cœur sent frissonner Décembre: Je l'entendis hier soir pousser de longs sanglots.</p>	<p>Ngọn gió ác vô tình Đã xua đàn chim khỏi những cành cây chúng đang vui sống</p> <p>Mưa phùn đã nhẹ rơi rồi, Mỗi giọt mưa một mũi gươm đâm; Mùa đông về run rẩy bên những mảnh rèm phòng ta.</p> <p>Vậy đó, trái tim ta đã cảm được tháng chạp về run rẩy: Từ chiều qua ta đã nghe tháng chạp buông những chuỗi nước nở dài.</p>
<p style="text-align: center;">Tristesse sans cause</p> <p>Souvent, lorsque par des soirs d'hiver, je reste éveillé, à écouter les bruits de la nuit, une voix m'appelle. Une voix lointaine, qui appelle à peine. Soit dans une salle aux murs décorés, sous un plafond décoré, où brille, suspendue, une lumière électrique, soit entre les murs détériorés en terre battue d'une chaumière rustique, par des froides veillées, je reste éveillé durant les cinq veilles, à écouter, à rêver.</p> <p>Dehors, le crachin froid est tamisé, par filets, et succède aux averses d'une voûte brisée. L'eau entraîne, en tombant, des torrents de ténèbre. On entend de temps en temps comme des miettes de ciel tomber en vrombrissant sur la terre, ou des planètes entières qui craquent et se noient. Les crêtes des toits sont submergées comme des récifs sur une mer d'orage.</p> <p>Le vent souffle dans la campagne et</p>	<p style="text-align: center;">Buồn vô cớ</p> <p>Đôi khi, tôi nằm thức giấc vào những đêm đông dài, tai lắng nghe những tiếng động ban đêm, có tiếng ai đang gọi mình. Một tiếng gọi xa xăm cứ gọi tôi hoài. Có khi đó là trong căn phòng tường và trần có trang hoàng và có đèn điện sáng, có khi đó là trong gian nhà quê vách đất tồi tàn vào những đêm canh lễ rét mướt, và tôi ngồi đó năm đêm thức liền, lắng nghe, mơ màng.</p> <p>Bên ngoài tiếng mưa đã nhẹ đi từng đợt rồi lại tiếp liền mưa xối xả như từ cái vòm cao bị vỡ òa xuống. Mưa rơi đem theo những trận lũ bóng đêm. Thỉnh thoảng lại nghe như có từng mảng trời nhỏ ù ù rơi xuống đất, hoặc như là cả một hành tinh đã vỡ vụn và đang chết chìm trong nước. Mái nhà ngập nước nhô lên như những mỏm đá ngăm trời lên trên mặt biển đang phong ba.</p> <p>Gió thổi trên cánh đồng và xô đập vào</p>

vient claquer à ma porte. Au seuil, gémit un mendiant. Et le vent qui vient claquer à ma porte, fait claquer le manteau de latanier qui recouvre le mendiant et son panier. Dans ma salle auprès du feu, j'entends un râle déchirant que déchire le vent.

Je recueille d'autres plaintes perdues dans les rafales. Il fait froid quelque part en dehors de ce monde. Il fait froid sous les tombes profondes; aux raciness des filaos; aux raciness des frangipaniers. L'eau suinte aux parois des tombeaux par les fentes des pierres, et s'égoutte sans bruit sur la mousse des bières. Les cadavres couchant silencieux; et l'eau s'égoutte une goutte sur les lèvres, une goutte sur yeux. Les cadavres des vieux, les cadavres des grands, les cadavres d'enfants, les cadavres des femmes, cadavres des l'humanité entassés des siècles passés l'épiderme de la Terre qui les porte en grinçant. Et l'eau de pluie suinte par les fentes de pierres, s'égoutte sans bruit sur la mousse de le bières.

Dans mon âme, se creuse un gouffre sans bord, d'où j'entends monter cette voix ténébreuse: "Ô tristesse du sort!" C'est cette voix qui m'appelle, lorsque par de froides veillées, je reste éveillé, à écouter les bruits de la nuit. Elle appelle à peine...

cửa nhà tôi. Bên bậu cửa một người hành khất đang rên rĩ. Gió xô đập vào cửa nhà tôi cũng xô đập vào cái áo tơi lá đang che cho người hành khất và chiếc thúng nhỏ của ông ta. Trong căn phòng bên bếp lửa của mình, tôi nghe được tiếng rên xé lòng đang xé gió.

Tôi còn nghe được nhiều tiếng than van lạc trong những làn gió. Trời lạnh đầu đây bên ngoài thế gian này. Trời lạnh bên dưới những năm mộ sâu; lạnh nơi rễ những cây dương; lạnh nơi rễ những cây hoa đại. Nước rỉ ra từ khe đá ở thành những năm mộ và lặn lẽ nhỏ giọt lên lớp rêu trên các tấm bia mộ. Những xác chết nằm yên lặng, và một giọt nước nhỏ xuống cặp môi một giọt nhỏ xuống mắt. Những xác chết người già, những xác chết cao lớn, những xác chết trẻ nhỏ, những xác chết đàn bà, xác chết của nhân loại chôn chắt nhiều thế kỷ qua nằm trên lớp vỏ Trái đất nghiêng ken két mang nặng chúng. Và nước vẫn đang rỉ ra từ khe đá ở thành những năm mộ và lặn lẽ nhỏ giọt lên lớp rêu trên các tấm bia mộ.

Một hố sâu không bờ đào vào trong tâm hồn tôi từ đó tôi nghe thấy tiếng nói u ám này: "Ôi nỗi buồn thân phận!" Chính tiếng nói này đã gọi tôi khi trong những đêm thức trắng tôi lắng nghe những tiếng động đêm khuya. Tiếng nói cứ gọi tôi vô vọng...

	Thu-Tâm
<p style="text-align: center;">Thu-Tâm</p> <p>J' étais un grand rêveur et gardien de pagode. Ma chambre solitaire avait l' air d' une grotte. Comme nous sommes deux toujours, mon ombre et moi, Je n'y étais pas seul. Un soir, il faisait froid. Le vent soufflait dehors, et soufflait dans mon gîte. – Vous savez ce que c' est que le trou d' un ermite? Je cueillais des pensées dans mon esprit trop mûr. Ma compagne de nuit observait, de son mur, Sous le masque muet où mes ennuis la plongent, Mes yeux absorbés de rêves et de songe. Une lampe tremblait de misère et de froid. C' était minuit.</p>	<p>Tôi vốn dĩ là kẻ vô cùng mộng mị và là kẻ giữ chùa. Căn phòng đơn độc của tôi có dáng vẻ một hang đá. Vì chúng tôi có những hai người, tôi và chiếc bóng, Nên tôi chẳng bao giờ ở đó một mình. Một chiều, trời lạnh. Gió thổi bên ngoài và thổi vào nơi tôi ẩn náu. – Bạn biết cái chốn ẩn dật dung thân của một ẩn sĩ chú? Tôi rút ra những suy ngẫm từ trong cái đầu quá già dặn của mình. Bạn đồng hành ban đêm của tôi từ trên bức tường vẫn quan sát tôi, Dưới tấm mặt nạ câm lặng chắt chứa đầy những buồn phiền của tôi, Đôi mắt tôi ngập tràn những mơ cùng mộng. Một chiếc đèn con run lên vì cùng khổ và lạnh lẽo. Đã giữa đêm.</p>
<p>Soudain, je fus saisi d' émoi. Des coups désordonnés frappèrent à ma porte. Et des cris lancés par une voix assez forte, Des cris haletants m' appelèrent par mon nom. Sans me demander s' il fallut sortir ou non, Je saute de mon lit, j' y cours, et par la porche, Je vis briller dehors éclatante torche. J' ouvre: ce fut Thu-Tâm. Deux hommes la tenaient, Son frère et son neveu: tous les deux s' effraient.</p>	<p>Chợt tôi thấy xáo động trong lòng . Có những tiếng đập liên hồi vội vã lên cửa nhà mình. Và những tiếng kêu thốt lên từ một tiếng người khá mạnh mẽ, Những tiếng kêu trong hỗn hển gọi rõ tên tôi. Không kịp nghĩ suy xem có nên ra hay không, Tôi vùng dậy, chạy ra cửa, và nhìn qua lỗ mở, Thấy bên ngoài có ánh đuốc sáng. Tôi mở cửa: đó là Thu-Tâm. Hai người đàn ông giữ nàng, Một em trai, một cháu trai: cả hai nom dễ sợ. Mẹ và cháu gái nàng gọi nhau, kêu la và hoảng loạn,</p>

<p>Sa mere, sa nièce appellant, crient, s'alarment, Tandis qu' à ses yeux je vis briller deux larmes, Deux yeux tout ouverts que ne remue un clin ! De sa gorge montait un sanglot cristallin. Des flots de ses cheveux coulaient jusqu' à ses jambs. Soudain, des reflets d' or dans ses prunelles flambant; Saisi d' émotion, je m' écartai de côté. On entra. Devant l' autel tous se precipitant. La pagode se remplit de fumée d' encens. On s' agenouille, on prie les génies bienfaisant; On implore leurs protections et leurs auspices, On leur offre et promet encore des sacrifices, Tandis que sur l' autel, douze affables Dieux Ecoutent saintement ces murmures pieux. Sur la natte tendue devant le sanctuaire, Et tenant deux bougies dont les flammes suèrent, Thu-Tâm était assise, adorable beauté ! Ses yeux rayonnants d' une étrange clarté, Et fixement levés vers la Voûte centrale, Suintaient par moment une larme virginale. Je rentraï dans ma chambre, et je pleurai tout bas. Dieu! Depuis ce soir, que ne pleuré-je pas ?</p>	<p>Nhưng ở khóe mắt nàng tôi thấy long lanh hai giọt lệ, Đôi mắt mở to hoàn toàn không chớp nháy ! Từ cổ họng nàng thoát ra tiếng nước nở trong veo. Làn sóng tóc nàng chảy xuống tận dưới đùi. Chợt từ tròng mắt nàng rực cháy những ánh vàng; Tôi cảm động, tránh qua bên. Mọi người vào chùa. Mọi người vội vã tới bàn thờ. Nhà chùa tràn ngập mùi khói hương. Mọi người quỳ lạy, cầu nguyện thần linh phù hộ; Cầu nguyện xin chở che và cầu nguyện xin chu cấp, Họ dâng lễ và còn hứa hẹn thêm nhiều lễ lạt, Còn trên ban thờ, mười hai vị thần linh dịu dàng nhã nhặn Lắng nghe thánh thiện những lời cầu nguyện rì rầm sung kính kia, Trên chiếc chiếu trải phẳng phiu trước ban thờ, Tay cầm hai cây nến mà ngọn lửa làm chảy tràn những giọt nến, Thu-Tâm ngồi, ôi vẻ đẹp mới đáng tôn thờ biết bao! Đôi mắt nàng long lanh sang đến lạ kỳ, Chăm chăm ngược nhìn Vòm thờ trung tâm, Đôi khi lại ứa một giọt lệ trinh trắng. Tôi trở về phòng và tôi khóc thầm. Ôi Trời! Kể từ đêm nay, tôi còn gì để khóc hơn nữa?</p>
--	--

Pluie

La pluie vient de se taire,
Sur le toits, sur la terre,
Respire la fraîcheur.
Languissante, en silence,
Dans le ciel immense,
La lune essuie ses pleurs.

O lune solitaire,
Qui brilles sur la terre.
Brilles-tu dans mon cœur ?
Trop souvent, en silence,
Dans cet abîme immense
Il ne tombe que pleurs.

Goutte à goutte, les pleurs
Dans cet abîme immense
S'absorbent en silence;
Tels les pleurs de ton cœur
Qui tombent sur la terre,
O lune solitaire !

Et lorsque sur là terre
La rêveur solitaire
Interroge son cœur,
Dans cet abîme immense,
Goutte à goutte, en silence,
Il ne tombe que pleurs !

Les gouttes de tes pleurs,
O lune de mon cœur !
Sous la terre, en silence,
Réveillent un immense
Bruit glacé des soupirs.

Chaque goutte de pleurs
Tombe ainsi dans mon cœur.
Tel un abîme immense,
Et reveille en silence
Un triste souvenir...

Mưa

Mưa vừa mới ngắt cơn
Trên mái nhà, trên mặt đất
Tỏa ra sự tươi mát.
Lặng lẽ và uest oải
Trên trời mênh mang cao
Trăng chùi khô dòng lệ.

Ôi trăng cô đơn
Bùng soi trái đất.
Trăng có bùng soi tim ta?
Rất nhiều khi, lặng câm,
Từ vực thăm mênh mang ấy
Trăng chỉ thả xuống những lệ tràn.

Từng giọt từng giọt lệ
Từ vực thăm mênh mang ấy
Lặng lẽ thăm;
Những giọt lệ trái tim Trăng
Rơi rơi xuống đất,
Ôi trăng cô đơn !

Và khi trên mặt đất
Kẻ mộng mơ đơn côi
Tra hỏi trái tim mình,
Từ vực thăm mênh mang ấy
Từng giọt từng giọt, lặng câm
Chỉ rơi xuống những nước mắt!

Nhưng giọt nước mắt trăng,
Ôi trăng của long ta!
Lặng lẽ, rơi xuống đất
Đánh thức một mênh mang
tiếng động giá băng những thở dài.

Từng giọt nước mắt
Cứ rơi như vậ vào tim ta.
Như một mênh mang vực thăm,
Và lặng lẽ đánh thức
Một hồi ức âu sầu...

<p>Tu ne comprends pourquoi ?</p> <p style="text-align: center;">à X^{xxx}</p> <p>Tu ne comprends pourquoi j' ai pleuré toutes choses ? Que mes larmes tombaient jour et nuit sans tarir Quand je le soir mourir de belles roses, Quand je voyais la lune au matin s' alanguir ?</p> <p>Tu ne comprends pourquoi, quand mourut ma colombe Par un destin fâcheux que je n' ai point compris, J' ai pleuré nuit et jour à côté de sa tombe, J' ai gardé sa mémoire et ses pieux débris ?</p> <p>Tu ne comprends pourquoi, jusques aux cimetières, Je suivais des cercueils couverts lotus blancs ? Tu ne comprends pourquoi je disais des prières Pour les chastes Beauté qui mouraient à vingt ans ?</p> <p>Que sans même savoir le nom de ces Vierges, Je venais tristement à leurs tombeaux m' asseoir ? Et qu' en voyant pleurer la blancheur des cierges, Mes larmes chaudement tombaient sur mon mouchoir ? Tu ne comprends pourquoi je pleurais les cinq veilles. En songeant à combien de filles sans mari Qui pleurent de se voir chaque jour plus</p>	<p>Em không hiểu vì sao ư?</p> <p style="text-align: center;">Tặng X^{xxx}</p> <p>Em không hiểu vì sao anh khóc cho mọi điều? Nước mắt anh ngày đêm rơi chẳng cạn Khi hoa hồng đọa chết mỗi chiều Khi sớm mai anh thấy trăng lơ dờ lạng?</p> <p>Em không hiểu vì sao, khi con chim câu của anh bị chết Vì một số phận trở trêu mà anh chẳng hiểu, Anh khóc ngày khóc đêm bên nấm mồ chim, Anh nhớ chim câu hoài cùng những mảnh vụn của nó?</p> <p>Em không hiểu vì sao, anh theo đến tận nghĩa trang Những quan tài phủ kín hoa sen trắng? Em không hiểu vì sao, anh nguyện cầu Cho những Vẻ Đẹp trinh trắng ra đi lúc tuổi hai mươi?</p> <p>Cho dù không biết tên những Trinh nữ ấy, Anh vẫn buồn bã tới ngôi bên những nấm mồ các nàng? Và khi nhìn những ngọn nến trắng đang khóc, Nước mắt anh ấm nóng rơi trên khăn tay anh? Em không hiểu vì sao anh khóc trong năm đêm canh lễ Khi nghĩ biết bao cô gái không chồng Đang khóc mỗi ngày khi thấy mình ngày càng già đi,</p>
--	---

<p>vieilles, Et qui mourront dès que leurs pleurs auront tari ?</p> <p>Tu ne comprends pourquoi quand une femme pleure, Ou quand son doux visage est sombre de chagrins, Au bord de mes yeux un grain de larme effleure, Puis viennent un à un se poser d' autres grains ?</p> <p>Tu ne comprends pourquoi tristement je m' incline Devent le veuve au front bandé d' un turban blanc ? Que je salue bien bas à l' entrée de l' usine L' ouvrière qui baise en hâte son enfant ?</p> <p>O Passant, mon ami ! Ne ris pas de mes larmes. Mon cœur à des douleurs que rien ne peut bercer. Et, poète, il me faut d' éternelles alarmes; La gaîté est un art où je suis mal versé.</p> <p>J' ai des larmes partout dans mon cœur, dans mon âme; Mais la goutte première à crevé par un soir, Dans un rêveur troublant où pleurait une femme, Où mon cœur commença pour elle à s'émouvoir.</p> <p>Et depuis, j' ai pleuré en songeant aux souffrances Et au triste destin des humaines Beautés. Leur harmonie fragile est, hélas ! sans</p>	<p>Và sẽ chết khi nước mắt họ cạn khô?</p> <p>Em không hiểu vì sao khi một người đàn bà khóc, Hoặc khi gương mặt dịu hiền của nàng u sầu vì lo buồn, Thì khi đó một hạt lệ nhỏ nhoi đã tới nằm bên mí mắt anh, Rồi những hạt những hạt khác sẽ cùng kéo tới?</p> <p>Em không hiểu vì sao anh buồn bã nghiêng mình Trước góa phụ mang khăn trắng trên đầu? Khi anh khẽ cúi chào người nữ công nhân Vội vàng hôn con ở cổng xí nghiệp?</p> <p>Hỡi người Qua đường, bạn tôi ơi! Xin đừng cười những giòng lệ của tôi. Tim tôi có những nỗi đau mà không có gì an ủi nổi. Và hỡi nhà thơ, tôi cần có vô vàn những trận báo nguy; Tôi không quen được với sướng vui.</p> <p>Khắp trong tôi là nước mắt, trong tim này, trong tâm hồn này; Nhưng giọt nước mắt đầu tiên đã vỡ tan vào một buổi chiều kia, Trong một kẻ mộng mơ run rẩy được thấy một người đàn bà khóc, Khi tim tôi bắt đầu xúc động vì nàng.</p> <p>Kể từ đó, tôi khóc khi nghĩ đến những khổ đau Và nghĩ đến thân phận u buồn của những Vẻ Đẹp đàn bà. Họ hài hòa yếu ớt và chẳng có giò che chở,</p>
--	---

<p>défense, Lorsque le ciel jaloux en vient aux cruautés !</p> <p>Et depuis, j' ai pleuré de voir de belles choses, Ainsi qu' elles hélas ! destinées à souffrir. Et depuis, j' ai pleuré quand sont fânées les roses, Quand, au lever du jour, la lune va mourir.</p> <p>Et depuis, j' ai pleuré des oiseaux, des colombes. Eux, poète ailés qui chantent les amours, Ne laissent pas de nom, n' ont même pas de tombes En roucoulant les chants derniers de leurs jours !</p> <p>Et depuis, j' ai pleuré auprès des créatures, Etres, choses, humains, qui souffrent ici-bas. Mais leur âme et leur cœur portent d' amples blessures Que les pleurs du poète, hélas ! n' apaisent pas ! Ils traînent en pleurant leur destin sur la terre, Ils appellent le ciel de leurs mains, de leurs cris, Mais leur voix heurte contre un azur réfractaire Et retombe à la terre en déchirants débris.</p> <p>Et depuis, j' ai pleuré les illustres grands Sages Qui meurent oubliés dans leur temples moussus; Et depuis, j' ai pleuré dans les brousses</p>	<p>Khi trời cao ghen tức đến độ rat ay tàn ác!</p> <p>Kể từ đó, tôi khóc khi nhìn thấy những điều tốt đẹp, Những điều chao ôi số mệnh bắt phải khổ đau. Kể từ đó, tôi khóc khi những đóa hồng phải héo úa, Khi mỗi sớm mai trăng lại sắp phải lìa đời.</p> <p>Kể từ đó, tôi khóc cho chim chóc và bồ câu. Những nhà thơ có cánh chỉ ngợi ca tình ái, Chết đi không để lại tiếng tăm và cả những năm mờ Khi gù gù ca những tiếng ca cuối cùng của những ngày tàn !</p> <p>Kể từ đó, tôi khóc cho những sinh vật, Những người những vật đang đau khổ chốn nhân gian. Nhưng tâm hồn và trái tim chúng lại mang những vết thương to tát Mà những giọt lệ của nhà thơ, chao ơi, không sao đủ xoa dịu ! Chúng vừa than khóc vừa lê bước chân trên trái đất, Chúng giơ hai bàn tay và chúng cất tiếng kêu để thấu đến trời, Nhưng tiếng nói của chúng chạm phải một bầu thiên thanh khúc xạ dội trở lại Và rơi xuống trái đất thành những mảnh vỡ rách nát.</p> <p>Kể từ đó, tôi khóc cho những đại Hiền nhân Đã chết đi trong quên lãng nơi đền đài rêu phong; Và kể từ đó, tôi khóc trong những rừng già hoang dã</p>
---	--

<p>sauvages Les Ruines désolées d' un peuple qui ne plus.</p> <p>Et depuis, j' ai pleuré les grands Dieux du monde, Çakia détesté, Jésus mort sur la croix, Eux qui versant aux cœurs leur pitié profonde, Prêchant l' humanité aux peuples et aux rois.</p> <p>Et depuis, j' ai pleuré les arbres, les étoiles Que fait naître et mourir un étrange Destin; Et depuis, j' ai pleuré en contemplant les voiles Qui voguent vaguement vers l' horizon lointain.</p> <p>Devant une nature immense et romantique Mon âme peu à peu fond, crève, et se dissout; Alors, je presse en vain mon cœur mélancolique : Les pleurs, abondamment, répandent partout.</p> <p>Ainsi, ô mon ami, depuis que dans un rêve Mon cœur laissa couler ses premiers pleurs amers, L' immense Pitié, comme un souffle, s' y lève Et se répant, infiniment, dans univers ;</p> <p>Ainsi, lorsque mon cœur commençait à éclore Sur de vagues lueurs et flous horizons, Il pleurerait en silence; Ainsi pleure l' aurore Silencieusement sur l' herbe des</p>	<p>Những Hoang phế hẻo lánh của một dân cư đã chẳng sống còn.</p> <p>Và kể từ đó, tôi khóc cho những Thần thánh vĩ đại trên đời, Đấng Thích Ca bị ghét bỏ, đấng Jesus chết trên thập giá, Những người đã nhỏ lòng thương sâu xa vào trái tim con người Rao giảng cvho chúng dân và cho các quân vương. Và kể từ đó, tôi khóc cho cỏ cây và trăng sao Được Định Mệnh lạ kỳ sinh ra và làm cho chết; Và kể từ đó, tôi khóc khi nhìn ngắm những cánh buồm Đang lướt sóng mơ hồ tới một chân trời xa.</p> <p>Trước một thiên nhiên mênh mông và lãng mạn Tâm hồn tôi dần dần tan ra, vỡ tung và tan biến; Khi ấy tôi bóp chặt trong vô vọng trái tim âu sầu của mình: Vô vàn tiếng khóc đang tràn lan khắp ngả.</p> <p>Vậy đó, bạn ơi, kể từ khi trong một giấc mơ Trái tim tôi bắt đầu để chảy tràn những giọt lệ cay đắng đầu tiên, Tình Thương mênh mang, như cơn gió, mọc lên từ đó Và lan tỏa đến vô cùng trong Vũ trụ;</p> <p>Vậy đó, khi tim tôi bắt đầu nở như hoa Trên những luồng sáng mơ hồ và trên những chân trời nhòa nhạt, Nó lại khóc thầm; Bình minh đã khóc như vậy đó Khóc âm thầm trên những thảm cỏ</p>
---	--

<p>gazons.</p> <p>Je sais qu' on me méprise et que jamais on m'aime, Que je sème au hazard mes rimes et mes pleurs ; Mais, pardonnez-moi, tous ! Laissez-les fleurir même, Si me larmes demain germeront dans vos cœurs !</p> <p>-----</p>	<p>mướt xanh.</p> <p>Tôi biết thiên hạ khinh bỉ mình và chẳng khi nào có ai yêu tôi, Khi tôi vô tình gieo những vần thơ và những tiếng khóc than của mình; Nhưng, xin tất cả hãy tha cho tôi! Hãy cứ để cho những vần thơ tôi và những tiếng khóc than của tôi được nảy nở, Nếu một khi mai đây những giọt lệ tôi sẽ nên mầm trong lòng các bạn!</p> <p>-----</p>
--	---

THƠ VIỆT NAM

(POÉSIES ANNAMITES)

- I. Những đêm trăng trọc VII
- II. Những đêm trăng trọc X
- III. Cơn dông ở nhà quê
- IV. Tìm gì ?
- V. Tuổi em bé
- VI. Đức thánh Đồng Đen
- VII. Tiếng quạ kêu
- VIII. Gái nghèo
- IX. Đèn đở
- X. Tình cảm
- XI. Thơ của ta

SẮP XUẤT BẢN (Juillet 1935)

Cảnh, Tình (thơ)

Việt Liễu (tiểu thuyết)

NHỮNG ĐÊM TRẦN TRỌC

VII

Những cặp mắt xinh đẹp mà ta thấy thoáng qua
Ban ngày, lúc ta thung thình đi trên đường phố,
Bây giờ một mình ta trần trọc trong đêm tối,
Lại hiện ra trong trí ta.

Hỡi những cặp mắt đẹp! Ta, khách qua đường lạ,
Thoắt thấy các người long lanh như những hạt châu,
– Chẳng hay, trong, ẩn nấp bao nhiêu sự nhiệm màu –
Ta luống bồi hồi trong dạ !

Các người đã để cái hôn lần đầu yêu chưa ?
Cái hôn dịu dàng vô hạn mà nơi vắng vẻ,
Cặp môi âu yếm, hãy còn rụt rè e lệ,
In lên trên mí các người ?

Dần dần cái vết hôn ấy thấm vào, êm ái,
Trong tim xuân nữ tê mê giấc mộng diễm tình;
Rồi, trên môi nàng, nở một nụ cười tươi xinh,
Chờ cặp môi yêu đến hái.

Rồi sau, trên đường phố, hoặc ở chỗ người đông,
Lúc các người thoáng thấy dáng hình ai âu yếm,
Hôn ấy lại hiện ra với nụ cười mơn mím
Trên hai gò má ửng hồng.

Hoặc những lúc một mình trong gian buồng hoa mỹ
Xuân nữ ngồi im dưới ánh đèn xanh dịu dàng,
Các người đọc những gì trên bức thơ mấy trang.
Để ai mơ màng suy nghĩ ?

Giữa đêm êm đềm thanh tĩnh, nàng vẫn ngồi im;
Nhưng mỗi lời trong thơ phải chẳng là một tiếng mộng,
Một tiếng mộng si tình, làm băng khuâng xúc động,
Mỗi phím tình trong con tim ?

Hỡi những cặp mắt đẹp và vô cùng yếu điệu !
Các người đã tắm gội được bao nhiêu tinh sương ?
Các người đã trần trọc như ta, mấy đêm trường,
Vì những cảnh, tình, bận bịu?

Các người đã để rơi chưa những giọt lệ sầu,

Lúc canh khuya thiếu nữ nhớ ai trong tâm trí ?
Hoặc lúc tỉnh giấc mộng, sức tìm người yêu quý,
Mà nhìn đâu chả thấy đâu ?

Các người đã nhìn thấy cõi không gian trống rỗng,
Lúc tâm thần lãng mạn lượn bay trên cao xanh
Tìm những lạc thú viễn vông ngoài cõi phàm trần,
Mà trăm năm là cái bóng ?

Phải ! trăm năm qua như một nháy của các người !
Có mộng mới hưởng thêm được ít nhiều lạc thú;
Có mộng mới biết sống những phút ngoài vũ trụ,
Hết mộng là hết đời người !

Ôi! Nhưng ta thường thấy một bóng mờ che phủ
Những con mắt rất yêu! Ta đoán một linh hồn
Âm thầm và u nhã như một buổi hoàng hôn
Lúc mấy cành hoa rơi rũ !

Phần ta, những đêm khuya trăn trở như đêm này,
Thấy các người long lanh hiện ra trong khoảng trán,
Như trên vùng thiên không bao nhiêu chùm sao sáng

Mà ta muốn hái trong tay !

Ta muốn hái ! hỡi sao trên gò và dưới đất !

Để gieo tung trong vũ trụ cho nở thêm nhiều;

Vì nếu tắt các người, cảnh giới sẽ tiêu điều,

Và trần ai cảm tối mất !

X

Ta biết đâu con Mối ⁽¹⁾
Ẩn trong khe cửa tối !
Để vì ta, chết oan
Con vật con vô tội !
Khi ta ngồi lặng im
Nghe quả đất êm đềm
Trần trọc xoay luôn tối
Như ta trần trọc đêm,
Trên mặt tường xanh mát
Vài con Mối rải rác
Quẩn quanh vũng ánh đèn
Tìm những phù du bọt,
Một mình thân Mối con
Chờ đợi gì đêm hôm,
Ẩn núp trong khe cửa
Biết chẳng số chẳng còn ?
Cửa mở đương to rộng,
Hai tay ta kéo đóng;
Từ từ cánh cửa xoáy
Êm ái như trong mộng.
Đêm khuya cảnh lặng im;

Gió lọt thoáng qua rèm;
Bỗng tiếng gì thê thảm
Trong khe cửa rỉ rên ?
Lặng lẽ ta đem nển
Soi cùng khe cửa kín,
Ôi thôi ! Con Mối con !
Bị cửa vô tình nghiền !
Mối con ! Người chết oan !
Thịt nát và xương tan !
Ta biết người đau đớn
Nhìn ta lệ chứa chan !
Ta thấy người run rẩy
Đầm đìa ruột máu chảy,
Ta ôm lòng, tử tế,
Chịu tội với giới vậy!
Bởi ta, người chết oan:
Nây một lớp tro tàn,
Nây một cảnh hoa héo,
Mối ơi ! Nằm nghỉ an !
Đây tạm là ngôi mộ,
Kẻo e đoàn kiến nhỏ
Rúc bầu cái xác tanh,

Hồn Mỗi thêm bi khổ !
Chờ mai lúc rạng đông,
Ta sẽ đưa ra đồng,
Sẽ đặt người vào nấp
Mà chôn ở gốc thông.

-----

(1) Tức là con thằn lằn ở Trung Nam Kỳ (lézard)

CƠN DÔNG Ở NHÀ QUÊ

Cụm tre xào xạc gió mưa lung;
Lướt thướt theo trâu lũ mục đồng.
Ếch nhái kêu vang ngoài miệng giếng;
Bọt bèo trôi nổi giữa giòng sông.
Lụt tràn ruộng cả nhô đồng lúa;
Sét đánh người gian nổ tiếng đùng.
Nước ngập bằng bằng, mưa gió tạnh;
Mặt gời lấp ló giữa thiên không.

TÌM GÌ ?

Cảnh Tây Hồ đêm hôm lạnh lẽo,
Mưa gió bay, sóng réo ven bờ,
Riêng ta vợ vẫn tìm thơ,
Chứ cô thiếu nữ vẫn vợ tìm gì ?
Trong bóng tối, đi đi lại lại,
Tay khum che ngọn nến rầy run;
Tìm gì trên bãi cỏ non
Để đôi mắt đẹp nỉ non lệ tràn ?

Hỡi thiếu nữ ! Tuổi xuân mơn mớn;
Cặp môi tươi ứng ửng đợi duyên;
Tóc đeo nặng mấy mối phiền
Mà xòa rũ rợi hai bên má đào ?
Người thế ấy, lẽ nào duyên phụ,
Mà vẫn vợ tìm chỗ gió mưa ?
Tìm gì trên bãi cỏ tươi
Để đôi má ứng lệ rơi tràn trề ?

Sụt sùi mãi giọt giãi giọt ngần !
Tiếng mưa phùn đã vắng trên cây,
Chuông chùa đã điểm canh chầy,

Lắt leo ngọn nển đã đầy vơi tim,
Còn quanh quẩn bởi tìm, tìm mãi ?
Năm ngón tay mềm mại trắng tròn
Tìm gì trên bãi cỏ non
Để đôi má ửng lệ tuôn luôn giòng ?

Tìm mặt cỏ, tìm trong chơn cỏ;
Trước tìm gần, sau bỏ tìm xa;
Ánh đèn soi chói như là:
Cỏ xanh xanh điếc, thờ ơ vô tình !
Nhìn mặt hồ lênh đênh sóng vỗ,
Nhìn gốc cây còn nhớ mùi thơm,
Rồi nhìn bãi cỏ xanh um,
Cớ sao nước mắt ứa tuôn đầm đìa ?

– Hỡi thi sĩ ! Đêm khuya mưa gió,
Ta tìm ta trong đám cỏ xanh.
Mỗi chiều tan cuộc ái ân,
Chút xuân ta cũng tan dần mất thôi !
Cùng người yêu ta vui chốc lát,
Mãn cơn vui xờ xạc cơn buồn !
Còn gì trên cỏ xanh um

Mà ta chẳng để lệ tuôn luôn giòng ?

Vừa lúc chiều ta cùng tri kỷ
Trên cỏ xanh, rủ rỉ gần đêm
Những lời tình tự êm đềm;
Bây giờ phút ấy còn tìm thấy đâu !
Bàn tay yêu nung niu ve vuốt,
Nụ hôn yêu dính ướt trên môi,
Lả lơi bộ đứng dáng ngồi,
Lúc chiều gần đây, mà giờ đâu xa ?
Một ngày xuân của ta rơi rụng:
Bao lệ xuân ứa đượm trên cành.
Ngó qua đã thấy khô tàn,
Nhìn đến chỉ thấy mơ màng trần duyên.
Sáng ngày mai, còn xuân tươi lại,
Nhưng xuân nay tê tái cả rồi !
Mấy lần xuân nữa thì thôi ?
Thì tan tác nốt cái đời xuân ta ?

Thi sĩ hỡi ! Đêm khuya mưa lạnh,
Người tìm thơ vợ vẫn một mình;
Thơ người khôn hết sự tình,

Mà xuân ta chỉ chùng ngần ấy thôi !
Còn ánh giờ, con vui khuây khỏa,
Đến tối om, buồn bã vô cùng.
Ngồi nhìn bãi cỏ xanh um,
Thờ ơ phó mặc gió lung mưa dầm !
– Người làm ta thương tâm, Xuân Nữ !

TUỔI EM BÉ

Tuổi em bé,
Học phải lo.
Cơm ăn no,
Chữ ăn no.

Ngày hai buổi
Phải chuyên cần:
Học một vần,
Nhớ một vần.

Đừng láu táu,
Chớ ngang tàn.
Chơi cho ngoan
Nói cho ngoan.

Hột cơm giòn,
Ăn vào ruột;
Tai sáng suốt,
Mắt sáng suốt.

Tai chuyên nghe,
Mắt chuyên thấy,
Nhờ thầy dạy,
Chữ thầy dạy.

Thì giờ xoay
Như chong chóng,
Tuổi nhón chóng,
Học phải chóng !

ĐỨC THÁNH ĐỒNG ĐEN

Tôi chưa hề thấy vị thánh thần nào to lớn như ngài
Ngài ngồi giữa gian chùa chật, cao nghiêm chễm trệ trên ngài.
Trong cung vắng mờ tối ấy, không ẩn hình một con muỗi:
Da thịt ngài đều bằng đồng. Ngài trạc năm sáu mươi tuổi,
Nhưng ngài đã sống ba trăm năm. Ngài còn sống đời đời.
Đứng trước ngài, tôi rất kính phục, nhưng tôi rất ngậm ngùi:
Dẫn trán chúng ta thật cao, hay tóc chúng ta thật trắng,
Ta không bao giờ được oai nghiêm, trường thọ như Đức Thánh.
Ánh sáng ngoài giới, theo các song cửa đóng kín, tia vào,
Ngay hàng, châu trước tấm màn đỏ. Hai bên, những chùm sao
Bằng mặt gương mùi đỏ, mùi lục, mùi vàng, lô nhô nhóa.
Ngài tọa trấn trong cung này thật u minh hùng hải lạ !
Cặp mắt ngài mở to chăm chú ngó thẳng về phương tây,
Trông suốt đến biên thùy thiên địa, dòm thấu các gò mây.
Trên hai con người, anh ánh chiếu một ngời xanh rung động:
Tôi rùng mình, tưởng ngài sắp nghiêng đầu ngó ngoài giới rộng.
Mũi ngài lớn, miệng ngài to, đều bóng loáng và đen mun;
Răng đỏ sát nhau lấp nửa dưới môi, bờ vè hải hùng,
Và nở như một nét cười vừa oai nghiêm vừa hiền hậu.
Chắc những lời cầu khẩn của dương gian Ngài đều nghe thấu,
Vì tai ngài to và rộng. Những kẻ thế tục phạm trần,

Mà số phận hiu hãm, kém phúc đức, gia sự phân vân;
Hoặc gặp những cảnh éo le về tơ duyên, về tình ái,
Đứng cúi đầu cung kính trước ngài và lâm thâm khẩn vái,
Dấu những hy vọng hoặc uất ức bí mật trong tâm hồn,
Mà các cô, các bà gởi kêu một mình lúc đêm hôm,
Và thành tâm đến trước tượng ngài, kêu cầu trong tâm trí,
Chắc ngài cũng ban cho hạnh phúc và những điều yên ủi.
Vì ngài là một đấng chí cao, chí thiện, rất quang minh:
Lòng ngài rất bao la, hiểu thấu những uất ức, ẩn tình
Của những kẻ phàm yếu, hèn, đau, khổ, mà sợ uy thánh,
Cho nên đời đời ngài vẫn được vạn, nghìn người tôn kính.

***

Ngài bận áo đỏ rộng, giữa thắt đai vàng đeo thanh gươm.
Áo phủ xuống dưới đầu gối, để lộ bàn chơn đen mun,
Hai bàn chơn linh thiêng ấy ! Những ngày rằm và ngày hội,
Tôi đã được nhìn thấy cảm động những trẻ mồ côi nhỏ,
Những bà già và những cô thiếu nữ xinh đẹp, ngậy thơ
Hôn hít bàn chân Thánh, hoặc lấy tay vuốt ve, rờ,
Hay là với khăn mùi soa, vạt áo, miếng nhung, miếng vóc,
Mà họ ấp hôn vào môi, hoặc đưa lau lên đầu tóc ...
Những ngày ấy, Ngài là một vị đại thánh rất hiền lành;

Và người ta có nói uy pháp ngài cũng rất thiêng linh.
Tấm màn đỏ vắt ra hai bên, cửa cung điện đều mở;
Ánh sáng trong sạch tỏa vào, thánh vị oai nghiêm rực rỡ;
Trầm hương nghi ngút xông lên một mùi thơm diệu thanh tao,
Và những lời khẩn cầu đưa lên thành một tiếng xôn xao.
Hãy xem các cụ già cung kính dâng hương hoa trên bệ,
Rồi bước rụt rè quỳ phục dưới mắt ngài mà bái lễ;
Hãy xem những người đàn bà, những cô thiếu nữ đương xuân
Yêu kiều diễm lệ như tiên, hai tay cầm một nén hương
Nét mặt tằm sắc đẹp tươi hồng, và vô cùng yếu điệu.
Ngước nhìn lên ngài cao, môi lẩm bẩm những tiếng ri riu;
Hãy lắng tai nghe vô số những lời cầu nguyện thiết tha,
Với những câu van vái tầm thường nửa chữ nửa nôm na;
Mới biết: họ tưởng tượng tâm trí ngài vô cùng cao rộng.
Và dầu thánh thể đúc toàn đồng, Ngài cũng phải cảm động.
Đứng trước tượng khổng lồ ấy, vừa oai vệ, vừa khoan dung,
Và cách phô diễn lòng tín ngưỡng rất thảm thiết não nùng
Của trăm nghìn người, tâm trí tôi phải bụi ngùi lai láng
Bởi một cảm giác lạ lùng và một tình thương vô hạn.

***

Thành tâm đến đây, là những tâm hồn đau khổ ưu sầu,
Những kẻ cô đơn, hèn yếu, không biết nương tựa vào đâu,

Sống trên đời như lá thuyền bị trăm nghìn lớp sóng đánh,
Họ phải ngửa mặt giơ tay lên van kêu Giờ, Phật, Thánh.
Họ đói ! họ khổ ! họ đau ! con họ ốm ! nhà họ nghèo !
Bởi người phàm không an ủy được những nỗi họ kêu reo,
Họ phải dâng một đĩa hoa, vài nén hương, một cặp nến,
Khấn Đức Thánh, Quan Công, may các ngài soi xét đến.
Tôi không dám chê họ ngu dốt, hay cười họ dị đoan;
Tôi thương những kẻ khốn khổ hoặc có tâm sự bàng hoàng,
Bởi không thể tin ở mình, cũng không thể tin người khác
Cho nên vận mệnh trần duyên cứ Phật-Giờ mà phú thác !

TIẾNG QUẠ KÊU

Lần đầu hai ta hôn nhau,
Đứng so đôi trên cành giâu
Một cặp bồ câu trắng gáy.
Em buồn, và em ngẩn ngơ
Hỏi anh: "Mình yêu em ơi,
Ngày ta yêu nhau được mấy?"

Anh trông mắt em mơ màng,
Anh năn nỉ em: "Em Lang !
Sao em nhìn anh thảm thế !"
Ôm anh, em hôn mê anh,
Rồi sao tự nhiên long lanh
Mắt em ứa hai hạt lệ!

Hai ta yêu nhau lần đầu;
Lần đầu hai ta hôn nhau,
Một cặp bồ câu trắng gáy:
Ái tình ru bên tai ta,
Ta sẽ yêu nhau đến già

Như cặp bồ câu trắng ấy !

Nhưng em vẫn cứ không vui,
Em bảo anh: "Mình yêu ơi,
Ái tình sẽ tang thương lắm !
Em không muốn cặp bồ câu
Cùng nhau gáy trên cành giâu
Lúc hai ta yêu đắm thắm !"

Lúc ấy anh không hiểu em;
Vì hai ta suốt mấy năm,
Yêu nhau, hôn nhau mê mẩn.
Buổi sáng sớm, bóng chiều hôm,
Ta khoái lạc trong tâm hồn
Bởi những mộng tình vợ vẫn.

Rồi khi hai ta biệt ly
Ôm vào nhau, và lâm ly
Em khóc, mà anh cũng khóc.
Dấu non nước cách nghìn trùng,
Tâm hồn ta vẫn ở chung
Khăng khít một lời tơ tóc.

Từ hôm ấy đến hôm nay,
Cặp bồ câu trắng đã bay.
Anh chờ mà chim không lại.
Hôm qua, tự nhiên anh buồn,
Thăm thì suốt lệ ứa tuôn
Như tràn cả ra sơn hải !

Chiều tối, anh nghe ngoài vườn,
Không phải tiếng gáy du dương,
Mà tiếng thảm sầu quái lạ.
Anh ra dạo ngoài vườn giâu,
Anh trông lên ngọn cây giâu:
Con quạ đen buồn não quá !

Quạ nó kêu những tiếng gì ?
Hay là những tin sầu bi ?
Hay là những lời tình ái ?
Anh không hiểu ý con chim,
Như anh đã không hiểu em,
Lúc cặp bồ câu trắng gáy.

Bây giờ anh đã hiểu rồi,
Ôi vong hồn Lang em ơi !
Lời em thiêng chi lắm nhé !
Anh không ngờ cuộc tình duyên
Rất khăng khít của chúng mình,
Cũng đảo điên như giâu bể !

GÁI NGHÈO

Em biết duyên em chẳng được lành,
Đã sinh dưới bóng túp lều gianh,
Cơm dưa nước lã vừa nuôi miệng,
Áo vải quần nâu đủ kín thân.
Hai chút má đào là đất đỏ,
Trăm năm mặc kệ với gời xanh !
Lạnh lòng chịu vậ năm canh vắng,
Chẳng được như ai đấm lửa tình !

ĐÈN ĐỒ

Cũng như những tháp Chàm ấy là những linh từ đời xưa,
Đứng chót vót trên gò cao, nguy nga giữa cảnh đồng nội,
Mà nay cô đơn ủ rũ đầy vơi sương nắng gió mưa,
Đền đã tan tành đổ nát như đa mang nhiều ác tội !
Những đền miếu ấy, một dân tộc tôn trọng các linh thần
Đã dùng tài nghệ thuật và long tín ngưỡng mà kiến thiết,
Tưởng phải vững bền cao đẹp mãi mãi dưới vùng trời xanh,
Chứ ai ngờ tháp đã đổ mà giếng Chàm đã tiêu diệt !
Dần dần những đêm lạnh lẽo, hoặc những buổi trưa mùa hè
Một miếng gạch tự nhiên rời mặt tường, rời rơi trên cỏ;
Tiếng rơi vẫn kêu mà giờ đất vẫn điềm tĩnh không nghe.
Thương thay! Cái đền linh xưa, nay còn là cái tháp bỏ !
Cũng một kiếp với tháp Chàm ấy. Bạn yêu của ta ơi !
Cái đền Thân Hữu mà hai ta đã có công tạo tác.
Chúng ta cũng muốn để một kỳ công vững đẹp muôn đời.
Không ngờ đền ấy đã phải đổ, mà tâm hồn ta tan tác !
Chiều thu ấy, hai ta thấy băng khuâng chung một cảm tình.
Tâm hồn hai ta rung động như nhau, lan man khoan khoái;
Hai tâm hồn trẻ trung, thanh cao, trong trắng như thủy tinh,
Chúng ta không muốn gửi cho tiếng gọi kêu của Tình ái.

Vì hai ta vẫn sợ Ái tình nó bạc bẽo hung tàn.
Ái tình không phải linh thần của những tâm hồn cao nhã,
Những hạnh phúc nó cho ta, chỉ như cái kiếp hoa tàn:
Sớm thơm tươi nở trên cành, chiều rủ rơi trên nấm mồ.
Chúng ta đã nghe những tiếng du dương gáy trước ái tình,
Của những cặp bồ câu đương âu yếm mơ màng hạnh phúc.
Chúng ta thấy họ vui, đùa, ca, hát, dưới cảnh trăng thanh,
Trên bãi bể, giữa rừng thông, đầu cành mai, bên khóm cúc.
Nhưng được bao nhiêu ngày ? Rồi cảnh đời, sương phủ, gió lung;
Chúng ta không còn nghe những lời Ái tình nữa;
Trên bàn thờ Tình ái, khói hương đã tắt ngấm lạnh lùng
Mà trong đồng gió dĩ vắng, kêu đâu ra một đóm lửa !
Hai ta đã đem nhau đi xa, ngoài dự vọng phàm trần;
Đã xây một đền đài tốt đẹp trên đỉnh gò Lý tưởng:
Chúng ta đã cùng đem hai tâm hồn ta đương tinh anh
Hiển thờ Tình Thân Hữu để cầu một cuộc đời cao thượng.
Chúng ta cũng có nghị lực và tín ngưỡng như người Chàm,
Cũng tưởng những miếng vôi, viên gạch của ta đều rắn rỏi,
Và sẽ lâu bền mãi mãi cùng tuế nguyệt giang san;
Ngờ đâu ! đài miếu năm xưa, nay còn là cái tháp bỏ !
Dần dần những khi gió hạ, mưa xuân, chiều thu dịu dàng.
Hoặc những khi cùng nhau hai ta ngồi im trên bãi bể,

Ta cùng nghe một tiếng đổ, tan trong cái rỗng không gian:

Một chút ít đèn đài ta đã tự nhiên rời rạc bẽ !

Thôi vậy ! thì bỏ mặc đấy cho nắng dọi, cho mưa dầm,

Cho bao nhiêu cái mộng vẫn vơ nằm yên dưới rêu cỏ.

Rồi cánh đồng dĩ vắng lui dần trong bóng tối âm thầm,

Thình thoảng ta hãy thả cây hương hắt hiu trong tháp cổ.

TÌNH CÂM

Mỗi lúc ta trông thấy nàng,
Hồn ta vờ vẫn mơ màng,
Thơ ta bay ra man mát.

Mỗi lúc nàng trông thấy ta,
Má nàng ửng ửng như hoa,
Nàng ngó lảng ra nơi khác.

Rồi lúc không trông thấy nàng,
Ta buồn bã trong tâm can,
Tương tư vẫn vờ trong trí.
Rằng lúc không trông thấy ta,
Nàng ngồi nghĩ gần nghĩ xa,
Buồn lòng như ta không nhỉ ?

Ta không biết nàng tên gì,
– Cái tên có quan hệ chi ! –
Ta ưa sắc đẹp ngấm ngấm.
Ta ưa đôi mắt mơ màng.
Ta ưa hai má dẻo dang,
Lúc trông thấy ta, đỏ thắm !

Ta yêu mấy sợi tóc mai,
Yêu kiều rũ rợi bên tai.
Ta yêu cặp môi hồng tía.
Ta chỉ ao ước bông lông:
Nàng bế ta ngồi vào lòng,
Lặng im, cho ta ngắm nghía.

Lúc ta đi qua trước nhà,
Tựa cửa, nàng nhìn theo ta,
Má nàng ửng ửng như thě,
Mắt vẫn như thě, mơ màng,
Như nghĩ những chuyện lan man,
Phải chăng chuyện đời dâu bể ?

Nàng không biết tên tuổi ta,
Mỗi chiều, ta đi thoáng qua
Trước mắt nàng, như cái bóng.
– Vì ta là một tâm hồn
Bát ngát như bóng hoàng hôn
Trên đời cao, trên bể rộng.

Mỗi buổi chiều, nàng với ta
Cùng gặp trên bờ Hồng Hà.
Mặt nước, chân gòỉ phẳng lặng.
Được ngồi bên đóa hồng nhan,
Ta nhìn cặp mắt bàng hoàng,
Ta nhìn, tên mê, im lặng.

Cặp mắt, rưng rưng nhìn ta,
Đầy bao nhiêu tình thiết tha
Trong những hạt lệ trong trăng !
Ta đặt cái hôn dịu dàng
Trên hai mi mắt mơ màng:
Châu lệ tan ra, im lặng.

THƠ CỦA TA

Ta đem thơ bán cho đời

Ngày nay bán lạng bán cân, sau bán từng lô từng bó !

Đời chẳng thèm mua đến thơ ?

Thì ta rải tung cho giời, cho giăng, cho mây, cho gió !

In tại nhà in Tân Dân, 1934.
